

Foto: N. Bobovnik

Geografska širina

e-novičnik Oddelka za geografijo FF UL

november 2020

ISSN: 2630-1660

Vabila

VIRTUALNI KARIERNI SEJEM

Filozofska fakulteta se bo med **23. in 27. novembrom 2020** predstavila na Virtualnem kariernem sejmu za srednješolce.

Karierni sejem – sejem poklicev in izobraževanja se v letu 2020 predstavlja v virtualni obliki s ciljem omogočiti dostop do sejemske vsebine iz domačega računalnika ali prenosnega telefona!

Obiskovalci sejma boste deležni posebne, inovativne, virtualne uporabniške izkušnje, ki bo nadomestila obisk »v živo« in sprehod med stojnicami spremenila v virtualni prostor.

Več na povezavi: <https://www.mladimaribor.si/karierni-sejem>

Novice

Začetek Covid-19 študijskega leta 2020/2021 skozi oči (novega) predstojnika

Na novo študijsko leto smo se začeli pripravljati že zelo zgodaj. V zadnjih dneh septembra smo priprave stopnjevali. Dnevno smo zbirali podatke o številu vpisanih študentk in študentov ter sledili napovedim ukrepov za preprečevanje okužb s Covid-19 in ocenjevali njihov vpliv na naše delo. Glede na naraščajoče število vpisanih študentov smo v tajništvu iskali možnosti, kako v okviru

obstoječega urnika (z manjšimi prilagoditvami) in z zamenjavami predavalnic omogočiti čim večjemu številu študentk in študentov, da bi lahko spremljali predavanja, seminarje in vaje v naših predavalnicah. Ključni omejitveni dejavnik so bili namreč razpoložljivi sedeži, ki so zmanjšali prostorsko kapaciteto predavalnic na približno polovico. Po ugotovitvi, da za vse študentke in študente pri nekaterih predmetih ne bo mogoče zagotoviti prostora, smo se odločili za delitev v dve skupini: ena bo pri-

sotna v živo, druga bo spremljala predavanja preko računalnika. Istovremeno so potekale tudi priprave na sprejem brucev. Študentkam in študentom ter sodelavkam in sodelavcem pošljemo sporočilo z navodili in usmeritvami glede začetka novega študijskega leta v Covid razmerah, pripravljene so protokoli za delo v GIKL-u, fizičnogeografskem laboratoriju, sobi 023 in za terenske vaje.

Potem pride 1. oktober 2020. Nova funkcija. Prva obveznost v novi funkciji: sprejem študentov 1. letnika 1.

stopnje. Največje predavalnice na fakulteti po novem sprejmejo 40 študentov. Uvodno srečanje s študenti je zato potekalo vzporedno v dveh velikih predavalnicah. V eni sem vodil predstavitev jaz, v drugi Matej Ogrin.

Vstopim v predavalnico. Vladala je slovesna tišina, ki se pritiče trenutku velikega življenjskega (pre)skoka v neznanu, v študentsko življenje. Pridružili so se mi kolegice in kolegi ter predstavnice in predstavniki študentk oziroma študentov. Vame resno in s pričakovanjem zrejo številne oči. Začnemo s predstavitvijo. Ker razmere niso omogočale, da bi nove študentke in študente popeljali po oddelku in jim pokazali predavalnice, laboratorije in knjižnico, je predstavitev oddelka in načina študija trajala dlje kot v prejšnjih letih. Študentke in študente poskusim tu in tam nasmejati, a zaradi zaščitnih mask, ki so jih vestno uporabljali, ne vem, če sem bil uspešen. Občutki po koncu sprejema so vseeno dobri. Študentke in študenti kažejo veliko željo po študijskih izzivih in druženju. Uvodnega srečanja so se namreč udeležili skoraj vsi vpisani v 1. letnik.

Sprejem brucov je letos potekal drugače, a se je kljub temu izkazal za zelo uspešnega (foto: B. Repe).

S ponedeljkom 5. oktobra se začne redno pedagoško delo. Letos torej hibridna izvedba - kjer nismo mogli posesti vseh študentov, je del prisoten v živo, del spremlja predavanja po Zoom-u. Po vsakem predavanju sledi oddaja seznama prisotnih v tajništvo, če bi epidemiologi potrebovali podatke o bližnjih stikih. S kolegi

delimo izkušnje s takšnim načinom dela, se privajamo. Veseli smo zagnanosti študentk in študentov. Držimo pesti, da kljub slabšanju epidemiološke situacije v Sloveniji zdržimo do tretjega tedna v oktobru, do terenskega tedna.

Začetek drugega tedna oktobra je še vedno optimističen: pedagoško delo je lepo steklo. Potem pa začnejo deževati e-sporočila. Rektor že v ponedeljek 12. oktobra pošlje priporočilo, da naj se pedagoško delo povsod, kjer je to možno, preseli na daljavo. Naslednji dan sporočilo dekana s podrobnejšimi navodili. Ali nam bo z izvedbo terenskega dela uspelo? V sredo 14. oktobra pošljem kolegicam in kolegom obvestilo, v katerem predlagam, da v tekočem tednu nadaljujemo s hibridnim delom, potem tako ali tako sledi terensko teden z omejenim številom predavanj, seminarjev in vaj, nato pa bi prešli izključno na delo na daljavo. Izvedba terenskih vaj kljub omejitvi zbiranja na 10 oseb še ni ogrožena. Pridobili smo namreč mnenje, da le-to lahko poteka ob upoštevanju vseh preventivnih ukrepov (maske tudi zunaj, če smo v gruč, ustrezna razdalja, maske na avtobusih). No, še isti dan vlada sprejme sklep o omejitvi gibanja na statistične regije ter o prepovedi gibanja med t. i. rdečimi regijami. To pomeni, da terenskega tedna, kot je bil načrtovan, ne bo mogoče izvesti.

V petek 16. oktobra poteka bojni posvet in predstavitev novih konceptov terenskih vaj, ki predvideva delo na daljavo in samostojno terensko delo študentov v njihovih statističnih regijah. Nekateri kolegice in kolegi so žrtvovali konec tedna, da so posneli terene, da si bodo študentke in študenti vsaj malo predstavljali, kaj bi morali videti v pokrajini. Zaradi velike zagnanosti vseh so bile terenske vaje izvedene najbolj kakovostno, kolikor je bilo to mogoče v zaostrenih razmerah. Ampak vseeno to ni to, kar bi želeli dati študentkam in študentom.

Od ponedeljka 26. oktobra dalje delo poteka izključno na daljavo. In tako smo postali vsi ena velika Zoom geografska družina.

Simon Kušar

Izposoja in storitve knjižnice v času epidemije

Zaradi zaprtja fakultete za študijski proces tudi dostop do knjižnic ni več mogoč. Gradivo, ki si ga želite izposoditi, morate naročiti in sicer tako, da v Cobiss+ gradivo rezervirate in nato v oddelčno knjižnico sporočite, ali želite, da vam gradivo pošljemo po pošti, ali pa, da ga boste osebno prevzeli. Osebni brezstični prevzem je možen pred študentsko učilnico v atriju prizidka, prav tako lahko tam gradivo vrnete - v času odprtosti prevzemne točke. Urnik je objavljen na spletni strani fakultete oziroma OHK. Gradivo lahko vračate tudi po pošti s priporočeno pošiljko na naslov naše knjižnice. Sicer pa lahko rok izposoje podaljšate sami v Mojem profilu Cobiss-a ali pa pišite na e-naslov knjižnice in vam bomo mi podaljšali.

Kljub zaostritvi razmer, si v knjižnici še vedno lahko sposodite gradivo (avtor: J. Klemenčič).

Vse ostale storitve knjižnice potekajo na daljavo - tehnični pregledi zaključnih del, bibliopedagoško svetovanje, podaljševanje roka izposoje, vpis v knjižnico itd. Poravnava dolgogov je možna s plačilom prek spletne banke, le v knjižnico morate sporočiti, da želite dolg poravnati in vam bomo poslali navodila. Za iskanje gradiva vam priporočamo uporabo informacijskih virov, ki so dostopni

na daljavo. V primeru kakršnih koli težav ali nejasnosti nas kontaktirajte in vam bomo pomagali.

Lucija Miklič Cvek

Konte – na stičišču geomorfološkega in klimatološkega proučevanja

Glaciokras je površje, ki je rezultat ledeniškega preoblikovanja kraškega površja. Ena najbolj značilnih oblik glaciokrasa so konte, kotanje obsežnih dimenzij, njihov premer lahko presega tudi kilometer dolžine, globina pa lahko znaša tudi več kot 100 metrov. Čeprav gre za diagnostično obliko glaciokrasa, o njih vemo zelo malo, zato sem si zadal, da v okviru magistrske naloge »Konte na Jelovici in Pokljuki« te glaciokraške oblike natančneje proučim.

Poletno terensko delo je pokazalo, kar nekatera literatura sklepa, vendar tega ne dokazuje. Konte lahko nastanejo tudi na območjih, kjer ni bilo ledenih pokrovov. Kako je to mogoče? Na konte moramo gledati tudi kot na mrzlišča, nekakšne bazene hladnega zraka. Zato lahko sklepamo, da temperatura tam z globino pada precej hitreje, kot ta navadno pada z večanjem nadmorske višine. V času ledene dobe se je v teh kotanjah torej zadrževal led. Vendar kako je kotanjo preoblikoval, do kam je segal, je bil enakomerno razporejen?

Odgovor na ta vprašanja lahko prinese inverzni temperaturni gradient, ki nam pove, kako se temperatura z globino kotanje spreminja. Raziskovalci mrzlišč so navadno merili zgolj temperaturo na dnu in na obodu kotanje. Za odgovor na moja raziskovalna vprašanja pa nas zanima tudi potek spreminjanja temperature med dnom in obodom. Zato sva se z mentorjem dr. Urošem Stepišnikom odločila za postavitev šestnajstih termometrov (merilnih »gumbkov«) v eno samo konto na Pokljuki, s čimer bi dobili popolnejšo temperaturno sliko.

Za nekaj dni se je domače okolje spremenilo v delavnico (foto: S. Stefanovski).

Sliši se precej preprosto, vendar je bilo daleč od tega. Prva težava je bila pridobitev takega števila termometrov. Tukaj gre zahvala predvsem dr. Barbari Lampič, ki je omogočila nakup 10 novih oddelčnih »gumbkov«. Tem sem dodal še šest, ki so že bili na voljo. Za natančnejše, bolj verodostojne meritve je bilo treba vsakemu termometru priskrbeti še sevalno zaščito. Na Oddelku sta bili na voljo dve, zato sem jih 14 moral še izdelati. Proces je bil zelo dolgotrajen, trajajoč tri dni, vendar mi v tako kratkem času brez pomoči babice in prijaznih sosedov ne bi uspelo. S tem smo zagotovili tudi potrebno opremo za prihodnja raziskovanja.

Zasneženo dno konte iz zraka (foto: U. Stepišnik).

Vesetje mentorja ob postavitvi termometra na dnu (foto: S. Stefanovski).

Sledila je namestitev termometrov. Odločil sem se za postavitev petnajstih termometrov na severno, vzhodno in južno pobočje (na vsako pobočje 5) ter enega na dno. Že ob postavljanju termometrov so bile temperaturne razlike občutne na koži, obenem pa tudi vidne v obliki ohranjenega snega na dnu. Termometri od 9. 11. 2020 beležijo temperaturo vsako uro enkrat. Načrtovano je, da bodo meritve potekale do konca marca ter da nam bodo takrat ponudile nove odgovore na številna geografska vprašanja, ki so se porodila ob raziskovanju kont na Jelovici in Pokljuki.

Sašo Stefanovski

Orientacija v domačem kraju

Kot je običajno v zadnjih letih, je tretji študijski teden v oktobru namenjen terenskim vajam. Nič drugače ni bilo niti letos in še 15. oktobra je kazalo, da bomo vsaj nekatere terenske vaje, ob upoštevanju ukrepov, lahko izvedli v živo, na terenu. V četrtek, 15. oktobra, so tako študentje prejeli še zadnja navodila za terenske vaje, ki bi jih morali imeti v ponedeljek, 19. oktobra. Gre za terenske vaje (večinoma) prvih letnikov pri predmetih Uvod v geografijo in Osnove tematske kartografije, na katerih, v Tivoliju, spoznajo orientacijo na »klasičen« (karta in kompas) in »digitalen« (namenski GNSS sprejemniki ali telefoni) način.

Klasična orientacija s kompasom še vedno ostaja del študija (foto: M. Jakopič).

Po, še eni, hitri odločitvi glede ukrepov, je v petek postalo jasno, da to ne bo mogoče. Tako se je bilo treba hitro odločiti kaj narediti. Pri obeh predmetih smo se odločili, da bodo študentje terenske vaje pripravili samostojno, v lokalnem okolju, ob pomoči naših navodil. Da ne bi ostalo pri navodilih na papirju, sem se (tudi) pri predmetu Uvod v geografijo odločil, da prikaze nalog posnamem. Taka odločitev pa je s sabo prinesla kar nekaj dela, povezanega z »načrtom snemanja«, samim snemanjem, delnim urejanjem posnetkov in objavo na splet. Hkrati pa seveda tudi pripravo navodil in gradivi za študente.

Čprav zelenica med bloki ni ravno idealno okolje za snemanje, na srečo ni bilo prevelikih zvočnih in drugih motenj. Mogoče pa je kdo od sosedov ob odprtem oknu odnesel kaj od tega. Kako je potekalo snemanje in nekaj utrinkov, ki so jih posneli študentje med opravljanjem terenskih vaj, pa si ogledajte na fotografijah.

Terenske vaje je bilo letos potrebno prilagoditi danim razmeram, zato so jih študentje opravljali v svojem lokalnem okolju (foto: N. Nemeč).

Nejc Bobovnik

Evropske statistične igre

Evropske statistične igre so srednješolsko tekmovanje iz poznavanja statistike in statističnih podatkov. Bralcem Geografske širine v nadaljevanju

podajamo nekaj osnovnih informacij o tekmovanju v upanju, da kdo od njih prepozna priložnost za sodelovanje ali pa zgolj izve nekaj novega o aktivnostih na področju državne statistike.

Tekmovanje je mednarodno, organizira ga Eurostat, statistični urad Evropske unije, in sicer skupaj s statističnimi uradi nekaterih evropskih držav, med temi je tudi Statistični urad RS (SURS). Leta 2017, ko je bilo tekmovanje izvedeno prvič, je Statistični urad za tekmovanje navdušili 400 dijakov, leta 2019 pa že več kot 900, zato upamo, da jih bomo v 2020 navdušili najmanj 1.200.

Tekmovanje je namenjeno srednješolcem, da usvojijo dodatna znanja iz statistike in spoznajo pomembnost statističnih podatkov in pomembnost pravilnega razumevanja le-teh.

Med tekmovanjem se spodbuja tudi skupinsko delo v smislu sodelovanja za doseganje skupnih ciljev.

Nekaj pomembnejših informacij o tekmovanju.

- 2 tekmovalni kategoriji: A (dijaki zadnjih dveh letnikov), B (dijaki prvih dveh letnikov).
- Tekmujejo ekipe, sestavljene iz enega, dveh ali največ treh članov.
- Vsaka ekipa mora imeti mentorja, srednješolskega profesorja.
- Tekmovanje se odvija na šolski, državni in evropski ravni.
- Tekmovalci prejmejo za svoje dosežke bronasta, srebrna ali zlata priznanja.
- Tekmovanje poteka na daljavo: reševanje spletnih testov (šolska raven), priprava raziskovalne naloge (državna raven), priprava videa (evropska raven).
- Dosežek najboljših šteje za pridobitev štipendije.
- Nagrade za vse sodelujoče (majica) in posebne nagrade za najboljše dijake in mentorje (elektronska naprava).

Zbiranje prijav se vsako leto prične okoli 20. oktobra, ko statistiki praznujemo Svetovni oziroma Evropski dan statistike. S šolskim delom tekmovanja pričnemo decembra, ko dijaki 14 dni rešujejo spletne teste, s katerimi se preverja osnovno znanje iz statistike, poznavanje in uporaba uradnih statističnih virov in pa razumevanje vsebine ene izmed publikacij s statističnimi podatki. Ekipe, ki presežejo prag za uvrstitev na državno raven, se nato lotijo priprave raziskovalne naloge, kjer analizirajo statistične podatke in predstavijo rezultate v obliki predstavitve PowerPoint. Podatkovni niz, ki ga analizirajo, je pripravljen na Statističnem uradu in je enak za vse tekmovalce.

V evropski finale, ki sledi državnemu delu, se uvrstijo le najboljše ekipe iz vsake države. Naloga vsake ekipe je, da posname video, v katerem mora razložiti določen statistični koncept.

7. V spodnji tabeli so navedene starosti zaposlenih v nekem podjetju.

24	30	29	26	22	21	32	27	47	52
26	28	55	32	44	26	58	22	41	36
25	59	28	22	23	31	27	24	31	29
27	29	45	26	31	26	38	41	26	27
23	34	53	31	25	49	28	35	26	46

Kateri od spodnjih rezultatov je pravi? Obkrožite pravilno trditev (standardni odklon je zaokrožen na dve decimalni mesti):

- Aritmetična sredina: 31,18; modus: 22; variacijski razmik: 38.
- Aritmetična sredina: 32,78; standardni odklon: 11,81; modus: 26.
- Aritmetična sredina: 32,78; standardni odklon: 10,18; mediana: 29.
- Aritmetična sredina: 31,18; mediana: 29; variacijski razmik: 39.

Primer naloge iz spletnega testa (vir: Arhiv SURS, 2020).

Na dosedanjih treh tekmovanjih so dijaki odlično reševali teste na šolski ravni tekmovanja, kjer je bil vsakič prag za uvrstitev v nadaljevanje zelo visok. Raziskovalne naloge na državni ravni se iz leta v leto izboljšujejo. Na 1. Evropskih statističnih igrah je v evropskem finalu skupina JML iz Gimnazije Kranj osvojila 2. mesto v svoji kategoriji, odlično pa se odrezala tudi skupina ALFEGMS3 iz Gimnazije Murska Sobota (uvrstila so je med najboljših pet v svoji kategoriji). Na 3. Evropskih statističnih igrah je bila ekipa TEGLZAROŽE tik pod vrhom – z videom na temo mladih se je uvrstila na 2. mesto v svoji kategoriji.

Primeri nalog, pravila tekmovanja, raziskovalne naloge ter video posnetki so dostopni na spletni strani <https://www.stat.si/igre>.

Simona Klasinc

Kje lahko pridobim znanje in veščine o socialnem podjetništvu?

Oddelek za geografijo FF UL od januarja 2020 sodeluje v triletnem Erasmus+ projektu SocialB (Social Business Educational EcoSystem for Sustainability and Growth). Projektni partnerji z Irske, Grčije, Italije in Slovenije smo z obsežno raziskavo, ki je potekala od maja do septembra 2020, analizirali:

- ključne značilnosti obstoječega izobraževanja in usposabljanja, ki ga višje- in visokošolske ustanove izvajajo v državah EU, poseben poudarek je bil na stanju v državah partnericah,
- ključne potrebe glede izobraževanja in usposabljanja s področja socialnega podjetništva, ki jih zaznavajo socialna podjetja.

Analizirali smo 98 predmetov in programov, in sicer: programe vseživljenjskega učenja (25), predmete na prvi (dodiplomski - 18) in drugi (magistrski - 18) stopnji bolonjskega študija, programe na dodiplomski (7) in magistrski (17) stopnji, višješolske predmete in programe za izobraževanje in usposabljanje (6) ter druge programe (7). Pripravili smo obsežno podatkovno bazo analiziranih predmetov in programov, ki vključuje: organizacijske (država, kraj, ustanova, kontakti, jezik poučevanja, trajanje izobraževanja, šolnina, drugi vstopni pogoji) in vsebinske informacije (ciljna skupina, način izobraževanja in usposabljanja, učni rezultati, metode).

V Sloveniji smo analizirali 16 predmetov, ki posredujejo vsebine s področja socialnega podjetništva in jih nudijo višje- in visokošolske ustanove ter druge organizacije. 9 se jih iz-

vaja v Ljubljani, trije v Novi Gorici, dva v Mariboru, po eden pa v Kopru in Velenju. Na tem področju Slovenija zaostaja za državami, ki imajo daljšo tradicijo izvajanja socialnega podjetništva (npr. Irska in Italija) in imajo tudi številčnejše in vsebinsko bolj raznoliko izobraževanje s področja socialnega podjetništva.

Prostorska razporeditev ustanov (vključenih v raziskavo projekta SocialB), ki nudijo izobraževanje in usposabljanje s področja socialnega podjetništva (vir: Arhiv projekta SocialB, 2020).

Eden ključnih ciljev projekta SocialB je oblikovanje učnih enot, ki bodo naslavljale trajnost in rast socialnega podjetništva. Zato je bil pregled obstoječega izobraževanja in usposabljanja, ki smo ga nadgradili s polstrukturiranimi intervjuji z njegovimi nosilci (56 v štirih državah), izjemno pomemben vir informacij. Za pridobitev celovitega vpogleda v potrebe po veščinah, znanjih in kompetencah pa smo v partnerskih državah izvedli še niz treh e-anket, in sicer med socialnimi podjetji (skupaj 93), svetovalci socialnim podjetjem in svetovalnimi organizacijami (25) ter sodelavci/partnerji socialnih podjetij (20).

Iz odgovorov vseh treh ciljnih skupin je jasno razvidno, da so največje ovire, povezane z rastjo socialnega podjetništva: pomanjkanje sredstev za vlaganje v rast socialnih podjetij, nezadostno strokovno znanje o rasti

socialnega podjetja ter nezadostno število osebja z ustreznimi znanji, veščinami in izkušnjami. Anketiranci so v povezavi s prednostnimi potrebami po izobraževanju in usposabljanju v sektorju socialnega podjetništva opredelili sedem ključnih področij: strokovno znanje o ohranjanju trajnosti in rasti, finančno načrtovanje in upravljanje, komunikacijske, prodajne in marketinške veščine, mehke veščine, razvoj človeških virov v socialnem podjetju, pridobivanje sredstev iz različnih virov ter poslovno in strateško načrtovanje.

Celovite analize nam posredujejo ažurne informacije ter so osnova za pripravo strukture in vsebine učnih modulov in gradiv, ki jih bo v prihodnje razvil projekt SocialB.

Več o obstoječih predmetih in programih s področja socialnega podjetništva (interaktivni zemljevid z ArcGIS aplikacijo, ki je nastal na našem oddelku) in o projektu si lahko preberete na spletni strani: <https://socialb-erasmus.eu/>.

Irma Potočnik Slavič

Mesec prostora 2020 na Oddelku za geografijo: Geografski pogledi na razvrednoten prostor v Sloveniji

Tudi v letu 2020 se je Oddelek za geografijo pridružil pobudi Ministrstva za okolje in prostor z organizacijo dogodka ob Mesecu prostora. Gre za pobudo, da različni deležniki čas med Svetovnim dnevom habitata (7. oktober) in Svetovnim dnevom mest (31. oktober) posvetijo promociji trajnostnega prostorskega razvoja.

Letošnji dogodek, ki je potekal v sredo, 21. oktobra, je bil posvečen razvrednotenemu prostoru v Sloveniji. Pri tem so bili poudarjeni geografski pogledi na to problematiko, saj smo izhajali iz dolgoletnega dela Oddelka na tem področju, ki je v zadnjih letih postalo zelo intenzivno.

Kljub temu, da je letos dogodek potekal v Zoom okolju, se ga je udeležilo več kot 80 ljudi (foto: I. Potočnik Slavič).

Po pozdravnem nagovoru predstojnika Oddelka za geografijo dr. Simona Kušarja je besedo prevzela **dr. Irma Potočnik Slavič**, ki je povezovala prvi del prireditve. Prvo je k besedi povabila **dr. Barbaro Lampič**, ki je najbolj zaslužna za vzpostavitev baze funkcionalno degradiranih območij. Kar se je začelo s ciljnim raziskovalnim projektom leta 2015, se je zelo intenzivno razvijalo v zadnjih letih s številnimi dogodki, nagradami in nadaljnjimi projekti. Predstavljeni so bili prvi rezultati ažuriranja baze, ki je bila končana septembra 2020. Ažuriranje je pokazalo, da se je 107 območij povrnilo v funkcijo, po drugi strani pa je bilo na novo evidentiranih kar 193 degradiranih območij. **Dr. Dušan Plut** nam je v nadaljevanju podal nekaj zanimivih in prodornih mnenj o tem ali je prostor v konceptu načrtovanja trajnostnega razvoja spregledan. Prostor je predstavil kot neobnovljiv naravni vir in ekosistemsko storitev z globalnega in regionalnega vidika. Sledila je **dr. Lučka Lorber** (Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru) s predstavitvijo vrednotenja prostora na primeru revitalizacije industrijskih območij. Dobili smo vpogled v izkušnje Univerze v Mariboru, ki je bila vključena v mednarodni projekt ReTinA - Revitalization of Traditional Industrial Areas. K besedi se je nato vrnil **dr. Simon Kušar**, ki je predstavil model za revitalizacijo funkcionalno degradiranih območij, ki nam ponuja odgovor na katerih degradiranih območjih lahko

pričakujemo spremembe. Prvi del je zaključil **dr. Dejan Rebernik** s predstavitvijo socialne segregacije in degradiranih stanovanjskih območjih v slovenskih mestih.

Na dogodku so bili predstavljeni prvi rezultati ažuriranja baze FDO, ki so bili najbolj zanimivi za predstavnike občin in regionalnih razvojnih agencij (foto: I. Potočnik Slavič).

Na dogodku se nam je »v živo« pridružil tudi dr. Plut, saj je bilo takrat zbiranje ljudi omejeno na 6 oseb (foto: I. Potočnik Slavič).

Po prvem delu, z metodološkimi in teoretskimi prispevki, smo v drugem delu prešli k praksi in odzivom na vzpostavitev evidence. Pričeli smo s posneto izjavo **prof. Janeza Koželja** (Mestna občina Ljubljana) o degradiranih urbanih območjih. Nadaljevala je **Janja Pečar** (Urad za makroekonomske analize in razvoj) s predstavitvijo uporabnosti podatkov o funkcionalno degradiranih območjih pri strateškem spremljanju razvoja s poudarkom na Poročilu o razvoju. Nato je **Tomaž Miklavčič** z Ministrstva za okolje in prostor predstavil prostorski potencial razvrednotenih območij. Drugi sklop je zaključil **Va-**

ne Urh (Razvojni center Novo mesto) s predstavitvijo vloge regionalnih razvojnih agencij pri spremljanju in upravljanju stanja na funkcionalno degradiranih območjih. Sledila je še razprava, ki jo je, tako kot celoten drugi sklop, vodila **dr. Alma Zavodnik Lamovšek** (Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo).

Prof. Koželj je naslovil probleme urbanih območij (foto: I. Potočnik Slavič).

Nejc Bobovnik in Lea Rebernik sta v ozadju skrbela za tehnično podporo in sprejemanje vprašanj preko funkcije »Chat« (foto: N. Bobovnik).

Strokovne prireditve se je udeležilo več kot 80 udeležencev: predstavnikov občin, regionalnih razvojnih agencij, drugih raziskovalnih organizacij in državnih organov ter študenti geografije.

Sklenemo lahko, da je prostor kot naravna dobrina še vedno zanemaren in ga odgovorni dojemajo zgolj z ekonomskega in kratkoročnega vidika. Vzpostavitev in ažuriranje evidence razvrednotenih območij hkrati neposredno kaže na neustrezno prostorsko politiko in predstavlja pomemben vir za bolj smotrno rabo prostora. Pri tem pa lahko ključno vlogo igra celovit, geografski pogled na tematiko.

Nejc Bobovnik in Lea Rebernik

Zanimivosti iz ozadja organizacije Meseca prostora

Organizacija letošnjega dogodka se je pričela že pred nekaj meseci. Takoj po spomladanski izkušnji epidemije smo se pogovarjali o možnosti in načinu izvedbe dogodka v oktobru, čeprav je bil ta še zelo oddaljen. Bolj kot se je dogodek bližal, bolj podrobno smo spremljali stanje okužb in omejitve. Tako smo na začetku razmišljali o selitvi izven fakultete, ki bi omogočila večje število udeležencev ob upoštevanju omejitev. Kasneje smo se odločili za deljen dogodek: v živo in preko spleta. Le nekaj dni pred dogodkom pa je postalo jasno, da se bo v celoti treba preseliti na splet. Kljub vsem zapletom smo dogodek uspešno izpeljali in bili nagrajeni za vztrajanje pri organizaciji.

Meteorološke meritve Oddelka za geografijo

V Geografski širini smo že pisali, da smo na Oddelku za geografijo z novim letom pridobili sedem samodejnih meteoroloških postaj.

Že februarja 2020 smo začeli z meritvami na Kozjanskem, kjer bodo rezultati služili študiji lokalnega podnebja, ki jo načrtujemo v sklopu fizičnogeografskega proučevanja. Ta poteka v okviru večletnih terenskih vaj iz fizične geografije v tem delu Slovenije.

V okviru raziskovanja mestne klime (natančneje mestnega toplotnega otoka), pa smo se lotili tudi meritev v Ljubljani. Delo poteka pod okriljem programskega raziskovanja. Že od zime obratuje meteorološka postaja na terasi ob Filozofski fakulteti, septembra letos pa smo začeli s postavljanjem preostalih postaj. Tako rezul-

tate meteoroloških meritev že spremljamo na lokaciji Zavoda sv. Stanislava v Šentvidu, na dvorišču Vegove gimnazije in na območju enodružinskih hiš z vrtovi v Šiški.

V novembru načrtujemo še postavitev postaje v industrijskem delu mesta (predvidoma na območju Leka ali Litostroja). Tem meritvam bomo v naslednjih tednih in mesecih dodali še serije maršrutnih meritev v gosti prostorski mreži, ki jih bomo, pretežno na kolesih, izvajali nekateri člani oddelka skupaj s študenti. Po 20. letih bomo ponovno pridobili zelo podrobne podatke za novo analizo toplotnega otoka Ljubljane.

Meteorološka postaja je postala del učilnice na prostem (Zavod sv. Stanislava v Šentvidu) (foto: M. Ogrin).

Meteorološka postaja pri Vegovi gimnaziji (foto: M. Ogrin).

Pri umeščanju stacionarnih meteoroloških postaj izhajamo iz t. i. »lokalnih podnebnih območij«, torej iščemo lokacije z različnimi značilnostmi. Najprej stopimo v stik z ustanovami oziroma lastniki primernih lokacij, ki so večinoma zelo kooperativni in zainteresirani za meritve.

Zanimiva je izkušnja z družbo BTC. Ta je načeloma privolila v izvajanje meritev na njihovem območju, vendar pod pogojem, da podatke merilne naprave na njihovem območju »komuniciramo navzven (splošni javnosti) le ob predhodni pisni potrditvi družbe BTC«. Kot zagovorniki načela odprte znanosti na ta pogoj nismo pristali, zato na lokaciji BTC stalnih meritev ne bo. »Industrijsko« lokacijo pa bomo nadomestili z drugim sorodnim območjem (Litostroj, Lek).

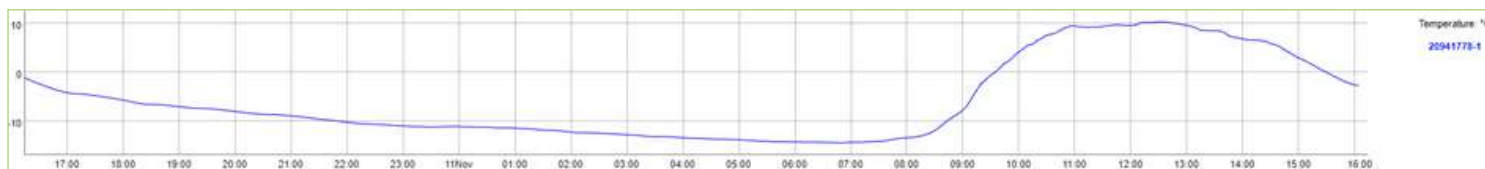
Še čisto aktualna zanimivost, vezana na same meritve in podatke. Oddelek za geografijo sodeluje pri meritvah v mraziščih od leta 2004. Ravno v teh dneh smo skupaj s podjetjem Pileus postavili prvo samodejno meteorološko postajo na Komni s spletnim prenosom podatkov v realnem času.

Postaja se nahaja v mrazišču Mrzla Komna - v najhladnejšem mrazišču v Sloveniji, kjer smo 9. januarja 2009 izmerili $-49,1\text{ }^{\circ}\text{C}$, kar je najnižja izmerjena temperatura v Sloveniji do sedaj. Če bo tehnika delovala, nam bo postaja nudila zanimiv vpogled v temperaturno dinamiko mrazišča iz toplega zavetja doma.

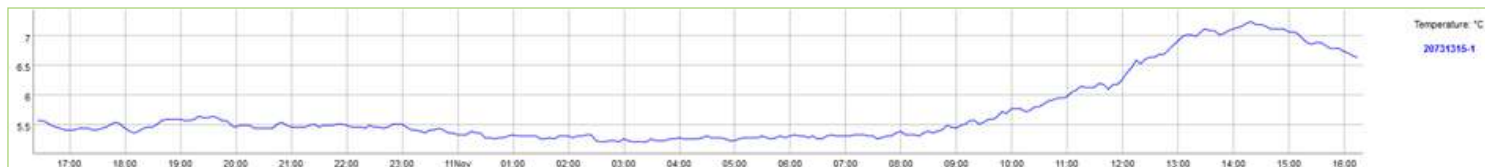

Mrazišče Mrzla Komna (1592 m) z novo meteorološko postajo (foto: M. Ogrin).

Na naslednjih dveh grafih lahko vidite temperaturno sliko naših dveh merilnih mest - na naši trenutno »opuščeni« Filozofski fakulteti in v Mrzli Komni. Grafa prikazujeta temperaturo izmerjeno v torek, 10. 11. in v sredo, 11. 11. 2020.

Mrzla Komna, 10. 11. in 11. 11. 2020.

Filozofska fakulteta, Ljubljana, 10. 11. in 11. 11. 2020.

Čeprav grafa na hitro izgleda skoraj identična pa natančni pogled razkrije, da medtem, ko smo se v Ljubljani preko dneva pogreli le za dobro stopinjo in pol, se je v Mrzli Komni temperatura dvignila iz -14°C (ob uri 7.00 zjutraj) na kar $+10^{\circ}\text{C}$.

Če koga zanima, lahko spremlja temperature mrazišča Mrzla Komna na povezavi: <https://bit.ly/mrzlakomna>

Če pa kdo zelo pogreša Filozofsko fakulteto pa lahko te temperature spremlja na povezavi: <https://bit.ly/2UHSQmU>

Matej Ogrin in Barbara Lampič

Konflikti na podeželju

Na podeželju v Sloveniji je pričakovati, da bo ob vse večjih spremembah in vse večjemu številu raznovrstnih akterjev tudi v prihodnje vedno več interakcij, potreb po usklajevanju raznovrstnih interesov in razreševanju konfliktov.

Običajno konflikte zaznavamo kot nekaj negativnega, v sklopu projekta »Konflikti na podeželju spodbujajo sodelovanje in razvoj« pa projektni sodelavci dojemamo konflikt kot proces, ki spodbuja akterje k sodelovanju in povezovanju, kar vodi v iskanje rešitev. Ukvarjali se bomo s prepoznavanjem ključnih procesov in sprememb na slovenskem podeželju, s teoretsko-metodološkimi izhodišči

za preučevanje in reševanje konfliktov, z zaznavanjem in dojetjem konfliktov na podeželju, na izbranih tipih konfliktov bomo ocenili uspešnost njihovega reševanja, oblikovali bomo predloge za reševanje konfliktov in priporočila za sistemsko urejanje.

V dvoletnem aplikativnem projektu Ciljnega raziskovalnega programa »Zagotovimo si hrano za jutri« (V6-2029, sofinancerja sta Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, 1. 11. 2020–31. 10. 2022) bomo sodelovali strokovnjaki treh fakultet Univerze v Ljubljani: z Oddelka za geografijo Filozofske fakultete, Biotehniške fakultete in Fakultete za gradbeništvo in geodezijo.

Če v svojem (podeželskem) okolju zaznavate konflikt in nam želite sporočiti, kako (ne)poteka njegovo razreševanje, ste lepo vabljeni, da nas o tem obvestite na e-naslov: irma.potocnik@ff.uni-lj.si.

Irma Potočnik Slavič

Razvoja vinskega in gastronomskega turizma na kmetijah

Gastronomski turizem je ena najbolj kompleksnih in najhitreje rastočih zvrsti turizma in se razvija hitreje kot druge vrste turizma. Žal pa ga premalo povezujemo s turističnimi kme-

tijami, katerih razvoj je bil v preteklosti predvsem rezultat potreb in priložnosti kmečkega gospodarstva in manj vezan na povpraševanje. Šele v zadnjem obdobju je bolj viden napredek turizma na kmetiji tudi v kvalitativnem pomenu: ponudba je vse bolj pestra in celovita, kakovost storitev je čedalje višja in »prepriča« tudi zahtevnejše goste.

Geografi že leta proučujemo vlogo različnih dopolnilnih dejavnosti na razvoj kmetijstva in podeželja. Med njimi ima turizem na kmetiji eno vidnejših vlog. Poleg dodatnega zaslужka kmetom omogoča lažjo prodajo lastnih pridelkov in izdelkov, prispeva k vitalnosti kmetijskih gospodarstev in podeželskih skupnosti, k ohranjanju kulturne pokrajine, ohranjanju poselitve in še bi lahko naštevali. Turistične kmetije so (lahko) tudi nosilke prehranske dediščine in kulture, »gastronomske banke« Slovenije in njenih gastronomskih posebnosti.

V okviru projekta »Možnosti nadaljnega razvoja vinskega in gastronomskega turizma na kmetijah« (krajše VINGATUR), ki ga financira Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, bomo osredotočeni na prepoznavanje, ocenjevanje in koriščenje potenciala vinske in gastronomske ponudbe dopolnilnih dejavnosti turizma na kmetiji v Sloveniji.

Raziskovali bomo v interdisciplinarni zasedbi, projekt pa vodi naš stanovski kolega dr. Simon Kerma s Fakultete za turistične študije (Turistica) Univerze na Primorskem. Projektno skupino gradimo raziskovalci treh slovenskih univerz (Univerze v Mariboru, Univerze v Ljubljani in Univerze na Primorskem) in pokrivamo znanja s področij agronomije, ekonomije, etnologije, geografije in turističnih študij.

Slovenija kot Evropska gastronomska regija 2021 bi morala svojo prepoznavnost izraziteje graditi prav na »najboljših« turističnih kmetijah – zato s projektom želimo okrepiti prisotnost naših kmetij na gastronomskem zemljevidu in tako povečati konkurenčnost turističnih kmetij v kontekstu razvoja vinskega in gastronskega turizma v Sloveniji.

Projekt, pri katerem kot projektni partner sodeluje tudi Oddelek za geografijo Filozofske fakultete, poteka v okviru Ciljnega raziskovalnega programa »Zagotovimo si hrano za jutri« (2020–2022).

Barbara Lampič

5. kongres geografov Bosne in Hercegovine – z domačega kavča in Filozofske fakultete v Ljubljani

V organizaciji Geografskega društva Federacije Bosne in Hercegovine ter Oddelka za geografijo Naravoslovno-matematične fakultete Univerze v Sarajevu, je med 18. 11. in 20. 11. 2020 v Sarajevu potekal 5. kongres geografov Bosne in Hercegovine z mednarodno udeležbo.

V poplavi e-dogodkov, konferenc, izobraževanj, predavanj, sestankov ipd., smo vsi že kar malo utrujeni od te »sodobne oblike dela«. In ni načina, ki bi nadomestil srečanje geografov v srcu Bosne in Hercegovine v živo.

Na dvodnevem dogodku se je pred-

stavilo 53 geografskih prispevkov, med katerimi je bilo kar nekaj udeležencev tudi iz držav bivše skupne države in celo širše. Čeprav je konferenca potekala preko orodja MS Teams, so bili prispevki združeni v različne tematske sklope, tako da smo udeleženci lahko vstopali v virtualne učilnice.

Kongres je potekal med 18. in 20. novembrom v kombinirani obliki.

V sklopu »Teoretična in aplikativna geografija« je Blaž Repe predstavil podvodne prsti slovenskih obalnih voda (foto: L. Rebernik).

Z Oddelka za geografijo Filozofske fakultete nas je virtualno Sarajevo obiskalo kar osem, pri čemer smo pripravili pet vsebinsko zelo raznolikih prispevkov: Blaže Repe s sodelavci je predstavil podvodne prsti slovenskih obalnih voda, Barbara Lampič, Nejc Bobovnik in Lea Rebernik o pristopih za učinkovitejšo ponovno uporabo – recikliranje zemljišč, Boštjan Rogelj s sodelavcem je spregovoril o vplivih elektorskega sistema na izide volitev v večletnih območjih, Marko Krevs, Boštjan Rogelj in Aleš Verlič so predstavili geografske izzive pri določanju novih

meja volilnih okrajev. »Slovenski del« konference pa so zaključile Irma Potočnik Slavič, Sara Uhan in Barbara Lampič, ki so se spraševale, ali je na podeželju prostor tudi za nove prestopnike v kmetijstvo.

Ker prestolnice Bosne in Hercegovine nismo mogli obiskati v živo, smo si nekaj sarajevskega vzdušja pričarali kar sami ...

Barbara Lampič

Glede na naslov dogodka brez bureka enostavno ni šlo. Ker pa je bil ta spečen doma, je bil še toliko bolj okusen (foto: L. Rebernik).

Nekateri so se odločili svoj prispevek predstaviti kar iz Filozofske fakultete, medtem ko so se drugi dogodku pridružili od doma (foto: L. Rebernik).